

Uczyć lepiej

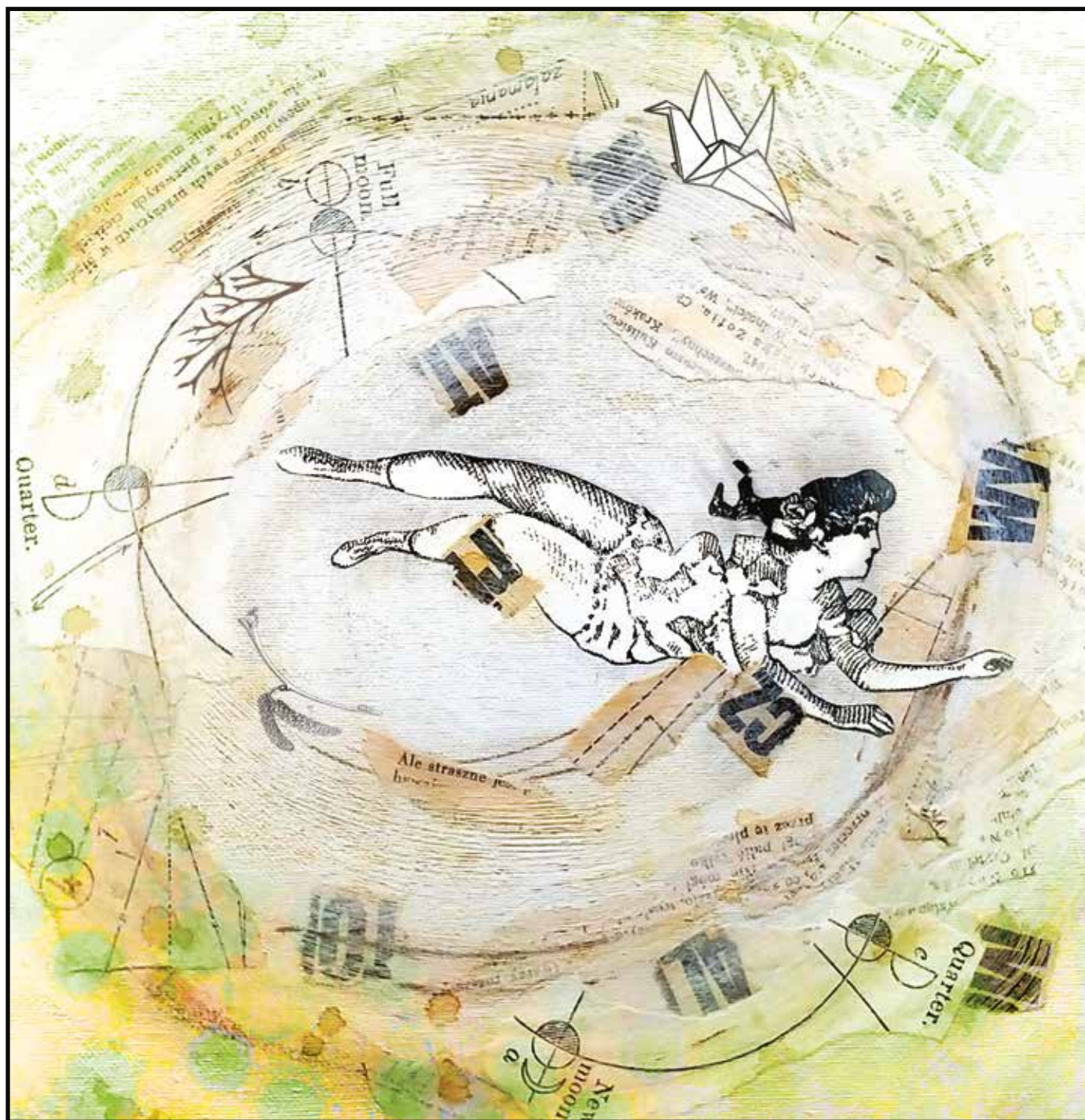
ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

ISSN 1641-5825

Czasopismo oświatowe

Nr 3-2020/2021

Ilustracja: Sylwia Pragłowska

■ W numerze:

Edukacja poprzez kooperację
Twórcza improwizacja w szkole
Doradztwo zawodowe a tutoring

WEBINARIA

z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu to najlepszy wybór!

Co proponujemy?

- spotkania online z ekspertami
- szeroki wachlarz interesujących tematów
- w pakiecie między innymi:
 - praktyczne rozwiązania pomocne przy planowaniu rozwoju zawodowego,
 - pomysły oraz narzędzia do wykorzystania nie tylko podczas lekcji zdalnych,
 - dobre praktyki budowania relacji z uczniami w świecie realnym i wirtualnym.

Wasze opinie o nas:

Bardzo cenny kurs.

Dużo informacji. Szkoda, że tak krótko.

Konkretnie i na temat, a przede wszystkim praktycznie.

Pełen profesjonalizm, jak zawsze!

Przekonaj się sam!

**Już dzisiaj zaplanuj swój udział w szkoleniach w naszym Ośrodku.
Serdecznie zapraszamy!**

www.odnpoznan.pl

Szanowni Państwo

Już za chwilę minie rok od wkroczenia, jak niektórzy powiadają, „wirusa w koronie” do naszych rodzin, miejsc pracy, przestrzeni publicznej i oczywiście do szkół. Zadajemy sobie pytania: czy wszystko w tym czasie zrobiliśmy, aby zapobiec jego rozprzestrzenianiu się? Czy my jako nauczyciele przez ten czas zdobyliśmy odpowiednie do potrzeb zdalnego nauczania doświadczenie? Jak realizować funkcje opiekuńcze i wychowawcze przez ekran monitora? To poważne pytania. Odpowiedzi wymagają wielu rozmów, zbierania doświadczeń, a także prowadzenia badań. Nasz dwumiesięcznik może tylko jak pod mikroskopem pokazać niektóre z tych zagadnień. Mamy jednak nadzieję, że to spojrzenie będzie także dla Państwa pomocą.

W bieżącym numerze proponujemy przegląd tematów z różnych obszarów. Na pewno wciąż warto poszukiwać wartościowych zasobów wiedzy w internecie, ale też współtworzyć je i dzielić się nimi. Taką inicjatywę podejmuje Spółdzielnia Otwartej Edukacji SpoEd. Opisujemy kolejną edycję twórczych spotkań nauczycieli, które zaowocowały publikacją materiałów udostępnionych na wolnych licencjach – tym razem o propozycji edukacji klimatycznej (*Klimatycznie w szkole*). Nigdy dość inspiracji dotyczących efektywnego wykorzystania narzędzi TIK, czyli takiego, które nie przysłania celu edukacyjnego, angażuje poznawczo ucznia, pobudza jego kreatywność, zapraszając go do interakcji (*TIK-inspirownik na lekcji wyprzedzającej; TIK w glottodydaktyce*). Podejmujemy również wątek związany z wychowawczą funkcją szkoły. Po pierwsze, w rozumieniu kształcenia kompetencji potrzebnych do społecznego funkcjonowania, jak na przykład umiejętność współpracy i odpowiedzialności za powzięte zobowiązania (*Edukacja poprzez kooperację*). Po drugie, w zakresie samodzielnego i świadomego planowania drogi zawodowej (*Doradztwo zawodowe a tutoring*). Po trzecie, wreszcie, zwracamy uwagę na respektowanie potrzeby młodych ludzi do wrażliwych i rozumnych rozmów o ich emocjach (w dziale *Rekomendacje czytelnicze*). Bardzo owocne, a zarazem świeże okazały się inspiracje związane ze sztuką teatru (*Edukacja kulturalna w Centrum Sztuki Dziecka*), a także gier improwizacyjnych (*Twórcza improwizacja w szkole*).

Zapraszam do lektury!

Ewa Superczyńska

Uczyć lepiej

Adres redakcji

ul. Górecka 1, 60-201 Poznań
tel. 61 858 47 00, fax 61 852 33 29
e-mail:
uczyclepiej@odnpoznan.pl
<http://www.odnpoznan.pl>

Konto

PKO Bank Polski
82 1020 4027 0000 1202 1520 9038

Redakcja

Redaktor naczelny
Ewa Superczyńska
Sekretarz redakcji
Joanna Marchewka
Zespół redakcyjny
Tadeusz Nowik
Dorota Mursztyn-Gorgoń

Reklamy i ogłoszenia

- różne warianty
- konkurencyjne ceny
- szeroki krąg odbiorców związanych z oświatą

Kontakt:

Joanna Marchewka
tel. 61 858 47 64
joanna.marchewka@odnpoznan.pl

Autorzy tekstów

Ksenia Herbst-Buchwald
Agnieszka Rogaczewska-Foryś
Magdalena Gajtkowska
Dorota Mursztyn-Gorgoń
Julia Karczewska
Sandra Lewandowska
Katarzyna Majchrowicz
Marek Nowacki
Ilona Starosta
Anna Traczyńska
Katarzyna Trojan

Projekt graficzny czasopisma

Mateusz Leszkowicz

Projekt okładki, ilustracje

Sylwia Pragłowska

Skład i druk

Drukarnia Laser-Graf, Płock
biuro.lasergraf@gmail.com
tel. 664 434 122

SPIS TREŚCI

- Globalnie i lokalnie
2-3 Klimatycznie w szkole
- Dydaktyka
4-5 Edukacja poprzez kooperację
- Doradztwo zawodowe
6-7 Doradztwo zawodowe a tutoring
- Inspiracje
8-9 TIK-inspirownik na lekcji wyprzedzającej
- 10-11 TIK w glottodydaktyce
- 12-13 Twórcza improwizacja w szkole
- 14-15 Edukacja kulturalna w Centrum Sztuki Dziecka
- Dobre praktyki
16-17 Lacrosse dobry jak jazz
- 18 Po raz drugi *Witaj w Poznaniu*
- Rekomendacje czytelnicze
20 Jak radzić sobie z życiem
- In memoriam

Klimatycznie w szkole

Warszawskie Centrum Cyfrowe od dwóch lat propaguje ideę optymalnego funkcjonowania w cyfrowym świecie. Skupia grono nauczycielskie z całej Polski, które wypracowuje rozwiązania edukacyjne i wychowawcze zamieszczane w sieci na wolnych licencjach.

dr Ilona Starosta

nauczycielka języka polskiego i etyki w Zespole Szkół Komunikacji w Poznaniu; moderatorka Klubu Przyjaciół Książki w Bibliotece Publicznej w Suchym Lesie; prowadzi stronę „Czytelniczka przy tablicy”

Edukacja zdalna – doświadczenie nauczycieli, uczniów i rodziców – od kilku miesięcy stawia nas przed wyzwaniami: emocjonalnymi, organizacyjnymi i metodycznymi. Powstaje wiele analiz i raportów, które próbują tę sytuację bez precedensu w historii nauczania opisać. Zagubienie w materii cyfrowego świata stopniowo ustępuje, poznajemy kolejne narzędzia wspierające działania edukacyjne na odległość. Mam nadzieję, że oprócz większych kompetencji cyfrowych po pandemii pozostanie z nami wzmożona w tym czasie gotowość dzielenia się pomysłami i rozwiązaniami. Liczne grupy w mediach społecznościowych niejednemu z nas ratowały nauczycielski honor, gdy trzeba było poradzić sobie z wyzwaniami platformy edukacyjnej czy znaleźć interesujący materiał. Współpraca, która w niecodziennej sytuacji zyskała na popularności, nie musi jednak ograniczać się do przestrzeni cyfrowej.

Twórz i dziel się

We wrześniu rozpoczęła się kolejna odsłona działań Spółdzielni Otwartej Edukacji SpołEd, która ideę spotkania i dzielenia się umiejętnościami wśród nauczycieli propaguje od 2018 roku. To jeden z obszarów działań warszawskiego Centrum Cyfrowego, wspierającego optymalizację funkcjonowania w cyfrowym świecie, otwartość i dostępność zasobów. Do tej pory odbyły się już trzy edycje SpołEdu dotyczące: matematyki,

lekcji wychowawczych i funkcjonowania bibliotek. Na stronie internetowej Spółdzielni (<https://centrumcyfrowe.pl/spoled/#landing-page>) można znaleźć materiały do wykorzystania na zajęciach z tych obszarów. Czwarta odsłona SpołEdu trwała do końca listopada. Grupa nauczycielek i nauczycieli z całej Polski, uczących różnych przedmiotów na wszystkich etapach edukacyjnych spotkała się, by wspólnie stworzyć materiały dotyczące edukacji klimatycznej.

Klimaty – dylematy

To było wyzwanie. Nie można już chyba dłużej udawać, że ta kwestia nas nie dotyczy: wielu z nas uczy aktywistów Młodzieżowego Strajku Klimatycznego czy Extinction Rebellion, słyszymy postulaty zgłaszane przez naukowców. Nie będę ukrywać: udział w tym projekcie był dla mnie doświadczeniem formacyjnym. Spotkanie z aktywistami klimatycznymi, ogromna dawka wiedzy, inspiracji lekturowych i filmowych, poznanie narzędzi cyfrowych do wykorzystania w pracy z uczniami, opowieści o różnorodnych działaniach nauczycielskich, to paliwo, które mam nadzieję wystarczy mi na długo. Oby dzięki możliwościom kontaktu online okazało się paliwem odnawialnym.

Nauczyciele pracowali w trzech grupach, każda z mentorem lub mentorką. Powstały materiały przeznaczone dla nauczycieli i uczniów do wykorzystania

w ramach tradycyjnych zajęć i podczas edukacji zdalnej. Pliki są udostępniane na licencji CC-BY. Każdy z zespołów samodzielnie wybierał obszar działań, narzędzia i metody. Na tym etapie przydatne okazało się wykorzystanie Design Thinking oraz ciągła dyskusja, sprawdzanie, konsultowanie. Pracowałam w zespole, który nazwałam *Klimaty – dylematy*. Każda z nas ma za sobą inne doświadczenia pedagogiczne: Małgorzata Kamińska uczy wiedzy o społeczeństwie i etyki w Społecznej Szkole Podstawowej nr 11 STO w Warszawie, Agnieszka Leszczyńska jest polonistką w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Stowarzyszenia Pro Liberis Silesiae w Raszowej, Katarzyna Polak to polonistka w trzech białostockich szkołach Technikum Programistycznym i Liceum Infotech i Szkole Podstawowej nr 42. Naszą mentorką była Natalia Bielawska, polonistka w Szkole Podstawowej Bednarska Terytorium Raszyńska w Warszawie.

Założenie naszej pracy było następujące: pokazać, w jaki sposób konsumpcja wiąże się z kryzysem klimatycznym. Chodziło nam o to, by uczeń został postawiony w sytuacji wyboru, by wzbudzić jego emocje, zainspirować do zastanowienia, zachęcić do poszukiwania informacji, a później (być może) doprowadzić do zmiany zachowania. Przygotowaliśmy cztery bloki materiałów. Każdy z nich składał się z historii dylematycznej, materiałów dla nauczyciela oraz prezentacji do wykorzystania na zajęciach z uczniami. Opracowaliśmy historie dotyczące jedzenia, ubrań, plastiku i tworzyw sztucznych oraz polityki i pieniędzy. Jeden z bohaterów ma przejąć gospodarstwo rodziców. Problem polega jednak na tym, że nie chce kontynuować hodowli przemysłowej. Dwie dziewczyny związane są z modą: jedna to młoda projektantka z Europy, druga mieszka w Bangladeszu i marzy o tym, żeby szyć. Grupa przyjaciół ma opracować kampanię dotyczącą plastiku i jego wpływu na środowisko. Jednak ojciec jednego z bohaterów prowadzi firmę produkującą plastikowe gadżety. Co ma zrobić aktywistka biorąca udział w demonstracjach przeciwko uzależnieniu polskiej energetyki od węgla, gdy jej koledzy z klasy to dzieci górników?

Metoda pięciu palców (obok drzewka decyzyjnego i rybiego szkieletu) została przygotowana w wersji online i do wydruku. Materiał został opatrzony komentarzem wyjaśniającym sposób wykorzystania narzędzi.

Wiedza i dociekanie

Cztery historie uświadamiają wieloaspektowość zjawisk związanych z kryzysem przyrodniczo-klimatycznym. Nie ma prostych rozwiązań, które można by zaimplementować, ale też pora porzucić myślenie, że „nie da się”. Przygotowane materiały pozwalają zdobyć potrzebną wiedzę i prowadzić dyskusję na ten temat. Wśród nich znajdują się też propozycje działań: Agnieszka Leszczyńska narysowała narzędzia do wykorzystania na lekcjach: *drzewko decyzyjne*, *rybi szkielet* czy *pięć palców*. Zostały one przygotowane w wersji on-line i do wydruku; opatrzono je komentarzem dotyczącym sposobu wykorzystania. Nauczycielskie doświadczenie podpowiadało nam dwierzeczy: o klimacie i jego zmianach należy rozmawiać, jednak żeby to robić dobrze, potrzebujemy wiedzy, by móc odpowiedzieć na pytania uczniów. Dlatego przygotowaliśmy materiały zapewniające rzetelne informacje. Każdy z pakietów zawiera bibliografię i zbiór linków do ciekawych i sprawdzonych materiałów dostępnych w sieci, akcji społecznych i działań artystów, które mogą stać się punktem wyjścia do rozmowy. Tworzenie w klasie wspólnoty dociekającej to cel, który nam przyświecał. Pamiętałyśmy również, że nauczyciel nie funkcjonuje

w próżni, dlatego umieściliśmy w materiałach zapisy z podstawy programowej dla wszystkich etapów z języka polskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i etyki, które uzasadniają wprowadzenie tematu kryzysu klimatycznego na zajęciach. Nie zapominajmy też o godzinach wychowawczych.

Sztafeta pokoleń

Działania w ramach SpoEdu pokazały mi, jaki potencjał ma współpraca nauczycielska, ile możemy nauczyć się od siebie. Choć to nie zawsze łatwe, gdy spotykają się indywidualności. Cel jest jednak istotny, bo jak pisze Jonathan Safran Foer w książce *Klimat to my. Ratowanie planety zaczyna się przy śniadaniu*: „Kryzys ekologiczny, choć jest zjawiskiem powszechnym, nie wydaje nam się wydarzeniem, którego jesteśmy częścią. W ogóle nie wydaje nam się wydarzeniem. (...) Jednak przyszłe pokolenia prawie na pewno będą spoglądać wstecz i zastanawiać się, gdzie – w sensie biblijnym – byliśmy? Gdzie była nasza świadomość? (...) Dlaczego zdecydowaliśmy się na samobójstwo i złożenie ich w ofierze?”. Dobrze byłoby, gdybyśmy mogli odpowiedzieć, że rozmawialiśmy o tym z młodymi ludźmi. To oni chcą zmiany i jeśli dobrze ich przygotowujemy, dokonają jej.

Edukacja

poprzez kooperację

Umiejętne wprowadzanie na lekcji zasad kooperacji rozwija kompetencje społeczne uczniów, zwiększa ich poczucie odpowiedzialności, uatrakcyjnia proces uczenia i pozwala na zdobycie wiary w siebie.

Ksenia Herbst Buchwald

nauczycielka-konsultantka
ds. nauczania języków obcych,
ODN w Poznaniu

Pozytywny wymiar działania kooperatywnego w procesie uczenia się nie kończy się wraz z zakończeniem szkolnej edukacji. Uczenie się w kooperacji stwarza naszym uczniom warunki do nabycia kompetencji ważnych przez całe życie (*life skills*). Na dostanie i utrzymanie dobrej pracy, prowadzenie wartościowego osobistego i rodzinnego życia bardziej wpływają dobrze ukształtowane relacje społeczne niż to, czy uczeń miał dobre oceny na świadectwie. Im szybciej i lepiej młody człowiek nauczy się pracować w grupie, wspólnie rozwiązywać problemy, tym bardziej prawdopodobne będzie, że w życiu dorosłym odniesie sukces. Kto na swoich lekcjach wprowadza pracę na zasadach kooperacji, daje swoim uczniom możliwość stałego rozwijania i doskonalenia kompetencji społecznych.

Zasady współpracy

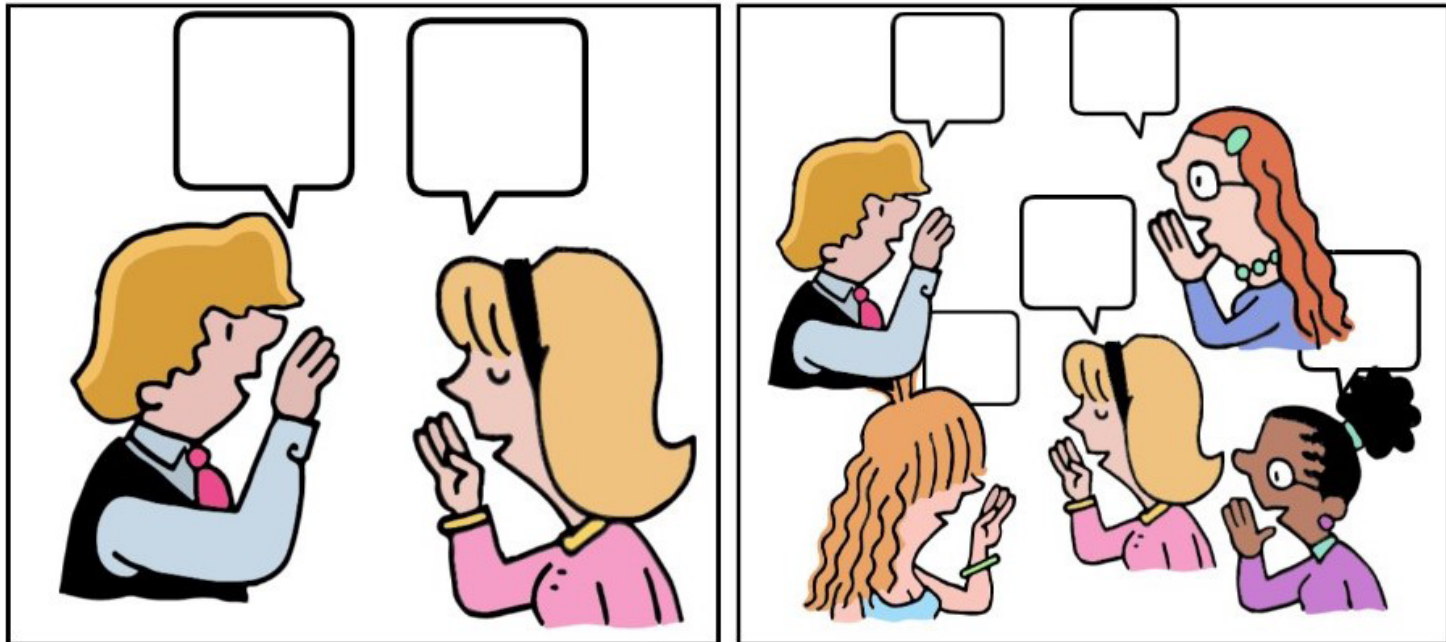
Kooperatywne uczenie się nazywane jest także edukacją we współpracy. Efektywna realizacja tej strategii wymaga współwystępowania trzech ściśle ze sobą powiązanych elementów. Pierwszym z nich jest stworzenie uczniom takich warunków, aby mogli pracować w małych zespołach lub grupach. Drugim nieodzownym elementem jest kooperatywna struktura zadania, charakteryzująca się tym, że grupa (dwie lub więcej osób), aby zrealizować postawiony

przed nią cel (czy to określony przez nauczyciela, czy przez członków grupy) może lub musi współpracować, pomagać sobie wzajemnie. Trzecim bardzo ważnym elementem jest przeznaczenie czasu na pracę samodzielną każdego ucznia.

Łącząc wymienione elementy w całość, należy pamiętać o zachowaniu zasady: POMYŚL – WYMIEŃ SIĘ – PODZIEL SIĘ (*Think – Pair – Share*).

1. Myślenie – w tym kroku uczniowie mają czas na pracę samodzielną. Powinni zebrać wiadomości, sięgając do różnych źródeł. Zastanowić się nad sposobami rozwiązania postawionego przed nimi problemu.
2. Wymiana – ten etap przebiega w parze lub małej grupie. Polega na porównaniu wyników, dyskusowaniu nad różniącymi się hipotezami/pomysłami na rozwiązania.
3. Dzielenie – wyniki pracy grupy są przedstawiane całej klasie. Dyskusja odbywa się na forum. Rozwiązania mogą być korygowane lub akceptowane w całości.

Uczenie kooperatywne opiera się więc finalnie na współpracy uczniów, jednak jego istotą jest coś więcej. Mianowicie, ta strategia edukacyjna pomaga uczniom w nabywaniu pewności siebie (praca samodzielna) i wzajemnego zaufania (praca w parze i małej grupie), pokazuje też na czym polega indywidualna odpowiedzialność członków grupy. Taki

This comic was created at www.MakeBeliefsComix.com. Go there and make one now!

Na dostanie
i utrzymanie dobrej
pracy, prowadzenie
wartościowego
osobistego
i rodzinnego
życia bardziej
wpływają dobrze
ukształtowane
relacje społeczne
niż to, czy uczeń
miał dobre oceny
na świadectwie.

model w długofalowym procesie służy kształceniu u uczniów umiejętności społecznych, a dzięki nastawieniu na interakcje pomaga im w pogłębionym rozumieniu problemów i trwałym zapamiętywaniu. Wysiłek własny i wspólny przy gromadzeniu pomysłów, tworzeniu wyników pracy, prezentacji jej rezultatów jest gwarancją efektywności procesu uczenia się.

Zdalna kooperatywa

W sytuacji nauczania zdalnego dzięki wykorzystaniu bezpłatnych narzędzi TIK mamy także możliwość realizowania strategii współpracy. Sprawdzą się w tej sytuacji takie narzędzia jak: Padlet, Conceptboard, Mind42, Canva czy Tricider, w większości świetnie już Państwu znane.

Narzędzie Conceptboard przypomina swoją funkcjonalnością Padlet, jednak bez ograniczenia liczby tworzonych wirtualnych tablic, działa w języku angielskim i niemieckim. Ciekawym rozwiązaniem jest również Mind42, bezpłatna, prosta i szybka aplikacja do tworzenia interaktywnych map mentalnych, udostępnianych poprzez link lub współpracę do dziesięć osób w jednym projekcie takiej mapy.

Jeśli chcielibyście Państwo przeprowadzić dyskusję, zebrać argumenty lub głosy uczniów, polecam bezpłatne narzędzie na stronie www.tricider.com. Tricider nadaje się zarówno do pracy w czasie lekcji online, jak i do zadań

asynchronicznych w formie samodzielnych prac domowych.

Stosowanie metod kooperatywnych może być wykorzystane jako metoda uzupełniająca pracę nauczyciela, poprzez stwarzanie okazji uczniom do analizowania zdobytych informacji lub ćwiczenia umiejętności, może być także wykorzystana do nabywania nowej wiedzy lub poznawania nowych umiejętności.

Bibliografia

Brüning L., Saum T., *Erfolgreich unterrichten durch Kooperatives Lernen Strategie zur Schüleraktivierung*, NDS Verlagsgesellschaft 2007.

Drapeau Ch., *Jak uczyć się szybko i skutecznie*, Klub dla Ciebie, Warszawa 2002.

Thömmes A., *Die 200 besten Unterrichtsmethoden für die Sekundarstufe*, Mülheim: Verlag an der Ruhr, 2016.

Wicke R.E., *Werkzeuge zur Arbeit mit literarischen Texten*, München: Hueber, 2014.

Wiechmann J., *Zwölf Unterrichtsmethoden. Vielfalt für die Praxis*, Weinheim: Beltz, 1999.

Zaród M., *Cyfrowy klucz do mówienia i pisania*, „Język Obcy w Szkole” 2016/2.

Doradztwo zawodowe a tutoring

Celem doradztwa zawodowego w szkole jest przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i samodzielnego planowania drogi zawodowej. Efektywnym narzędziem w tym procesie może stać się tutoring.

Dorota Mursztyn-Goroń

nauczycielka konsultantka
ds. doradztwa zawodowego,
tutor, ODN w Poznaniu

Treści programowe doradztwa zawodowego w szkole w głównej mierze obejmują kształtowanie następujących umiejętności ucznia: poznanie własnych zasobów i planowanie rozwoju osobowego, wyznaczanie celów i konsekwentna ich realizacja. Są to obszary, które w założeniach pozostają zbieżne z celami tutoringu. Nic nie stoi więc na przeszkodzie, aby połączyć kompetencje doradcy zawodowego z tutorem dla uzyskania większej efektywności w przygotowaniu młodego człowieka do dorosłości.

Odmiany tutoringu

Tutoring jest jedną z metod pracy zindywidualizowanej, która opiera się na bezpośrednim spotkaniu tutora z uczniem bądź studentem. W warunkach szkolnych możliwy jest tutoring rozwojowy, naukowy i artystyczny.

Tutoring rozwojowy ma zastosowanie w szkole, w której zachowano tradycyjny system wychowawstwa klasowego. Realizowany jest wobec uczniów wyrażających chęć takiej współpracy. Tutor w swojej pracy w zasadzie może pomijać rozwiązywanie problemów wychowawczych, koncentrując się wyłącznie na odkrywaniu i wykorzystaniu potencjału podopiecznego.

Tutoring naukowy jest formą pracy dydaktycznej, realizowanej w małych grupach lub indywidualnie. Zakłada rozwój uczniów w zakresie zdobywania wiedzy i umiejętności w przyjętych kierunkach (np. nauk humanistycznych czy ścisłych) lub na poszczególnych przedmiotach, objętych podstawami programowymi lub

wykraczającymi poza nie. Źródłem tego podejścia jest nurt konstruktywistyczny w edukacji. W myśl tej koncepcji tutor staje się organizatorem sytuacji poznawczej, a proces edukacyjny zmierza do rozwijania ciekawości poznawczej, kreatywnego i krytycznego myślenia. Praca tutora polega też na motywowaniu ucznia do odkrywania własnego powołania i przejmowania odpowiedzialności za samorozwój.

Tutoring artystyczny najlepiej sprawdza się w pracy indywidualnej z uczniem. Stosowany jest głównie w szkołach i placówkach kształcenia artystycznego. Jego celem jest rozwój uczniów w zakresie zdobywania wiedzy i umiejętności w różnych dyscyplinach sztuki oraz pomoc w rozpoznaniu predyspozycji i uzdolnień podopiecznego. Metoda ta wspiera ścieżki niekonwencjonalnego myślenia, nieustannego poszukiwania nowych rozwiązań. Tutorska postawa nauczyciela-artysty pozwala uczniowi na znalezienie własnego warsztatu i środków wypowiedzi w wybranej dziedzinie sztuki. Proces rozwojowy w tym przypadku polega na motywowaniu do aktywności twórczej i pasji poznawania świata sztuki i kultury.

Kompetencje tutora

Tutor (z łaciny 'opiekun') to ktoś, kto potrafi pokierować integralnym rozwojem drugiego człowieka, trafnie rozpoznać jego potencjał, wspólnie wyznaczyć ścieżkę rozwoju naukowego, osobistego i społecznego, uważnie podchodzić do wyników jego prac, motywować do długotrwałej współpracy.

W przypadku
doradcy
zawodowego-
tutora możemy
mówić o zjawisku
przeciwdziałania
wypaleniu
zawodowemu.
Zadania, które
przed nim stoją,
wymagają
rozwiązań
nietypowych,
zachowań
elastycznych, tym
samym chronią go
przed rutyną.

Regularne spotkania dają uczniowi sposobność do gromadzenia informacji o sobie, co ułatwia mu planowanie dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej.

Podstawową formą pracy tutora jest rozmowa z podopiecznym, która wymaga specyficznych umiejętności interpersonalnych. Przede wszystkim musi on wykazać się empatycznością w budowaniu osobistej relacji z podopiecznym, wrażliwością w odblokowaniu rozmówcy i ukierunkowaniu go na rozpoznawanie mocnych stron. Konieczne jest też otwarcie na autentyczny dialog i zachowanie zasady partnerstwa.

Współpraca tutora z uczniem powinna przebiegać w formie procesu: od poznania podopiecznego (jego potencjału, preferowanych stylów uczenia się, wartości, planów życiowych), poprzez wspólne wyznaczanie konkretnych celów, monitorowanie ich realizacji, aż do podsumowania efektów działań.

Korzyści z tutoringu

W doradztwie zawodowym jest miejsce w szczególności na elementy tutoringu rozwojowego. Co bardzo istotne, korzyści z tego mogą być obustronne, zarówno dla podopiecznego, jak i czuwającego nad całym procesem – doradcy-tutora. Regularne spotkania dają uczniowi przede wszystkim sposobność do gromadzenia informacji o sobie, co ułatwia mu planowanie dalszej drogi edukacyjnej i zawodowej. W wyniku długofalowej współpracy z tutorem podopieczny zdobywa też wiele potrzebnych w dorosłym życiu umiejętności jak: autoanaliza, samoakceptacja, budowanie własnego stanowiska, samodzielne docieranie do źródeł informacji,

ich selekcja, skuteczne rozwiązywanie problemów.

W przypadku doradcy zawodowego-tutora możemy mówić o zjawisku przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu. Tutor zobowiązany jest bowiem w sposób szczególny do podnoszenia swoich kompetencji zawodowych i społecznych, ciągłej dbałości o rozwój osobowy – niezbędny w budowaniu autorytetu, opartej nie na funkcji, lecz na bezwarunkowym szacunku i postawie autentyczności. Zadania doradcy-tutora wymagają rozwiązań nietypowych, zachowań elastycznych, tym samym chronią go przed rutyną.

Zbieżność celów doradztwa zawodowego w szkole oraz tutoringu rozwojowego sprawia, że może on być metodą wzmacniającą, zwłaszcza indywidualny kontakt doradcy z uczniem. Zachęcam do poszerzania swoich kompetencji poprzez lekturę oraz udział w kursach i szkoleniach w tym zakresie, organizowanych między innymi przez ODN w Poznaniu.

Bibliografia

Tutoring w szkole. Między teorią a praktyką zmiany edukacyjnej, P. Czekierda, M. Budzyński, J. Tarczyński, Z. Zalewski, A. Zembrzuska, Wrocław 2009.

Tutoring w poszukiwaniu metody kształcenia liderów, red. B. Kaczorowska, Warszawa 2007.

Collegium Tutorów, *Strefa wiedzy*, www.tutoring.pl

TIK-inspirownik

na lekcji wyprzedzającej

Co zrobić, żeby lekcja online nie była nudnym wykładem, z którego uczniowie niewiele zapamiętają? Jak wykorzystać narzędzia TIK, aby nie przystonity celów dydaktycznych? Jak sprawdzić praktyczne wykorzystanie wiedzy?

Katarzyna Majchrowicz

nauczycielka języka polskiego
w Szkole Podstawowej
im. Jana Brzechwy w Rokietnicy

dr Katarzyna Trojan

nauczycielka języka niemieckiego
w Szkole Podstawowej
im. Jana Brzechwy w Rokietnicy

Planując zajęcia online, najczęściej zastanawiamy się nad doбором atrakcyjnych narzędzi do prowadzenia zdalnej edukacji, brakuje nam jednak refleksji nad przyjęciem rozwiązań, które zaangażują naszych uczniów do działania.

Jednym ze sprawdzonych modeli jest wyprzedzająca lekcja. Okazuje się, że ta od dawna stosowana w stacjonarnej szkole metoda może być w całości przeniesiona na grunt nauczania zdalnego. Odwrócona lekcja (odwrócona klasa, lekcja wyprzedzająca) polegająca na zmianie koncepcji przebiegu zajęć, pozwala zindywidualizować proces nauczania, poświęcić więcej czasu na ćwiczenie z uczniami określonych umiejętności, zastosować teorię w praktyce, pogłębić wiedzę, twórczą współpracę i dialog.

Przygotowanie i realizację wyprzedzającej lekcji można podzielić na cztery etapy:

- przygotowanie materiałów samokształceniowych;
- samodzielną pracę ucznia;
- lekcję weryfikującą wiedzę w praktyce;
- ewaluację zajęć.

Samokształcenie

Aby przeprowadzić odwróconą lekcję, nauczyciel najpierw musi przygotować materiały wprowadzające uczniów krok po kroku w nowe zagadnienia. Powinny być one uporządkowane nie tylko pod względem treści, ale i formy. I tu z pomocą przychodzi nam kilka narzędzi.

Pierwszym z nich jest **GENIALLY**, bardzo intuicyjna platforma do tworzenia prezentacji, infografik, interaktywnych obrazków, filmików. Dzięki niej stworzymy bogaty merytorycznie materiał, który przyciągnie wzrok piękną szatą graficzną. Na platformie można umieścić teksty, filmy, obrazy, linki do dokumentów, a wszystko to ukryć pod interaktywnymi elementami, które przeniosą nas do pożądanego zasobów. Unikniemy w ten sposób rozproszenia materiałów.

Równie atrakcyjne wizualnie prezentacje, plakaty, infografiki możemy stworzyć przy pomocy **CANVY**. Ta platforma projektowa daje nam dostęp do tysięcy gotowych szablonów, pozwala odkryć nowe sposoby prezentacji, porządkowania treści lekcyjnych, dzielenia się wiedzą, tworzenia innowacyjnych materiałów online. Zarówno Canva, jak i jej ulepszona wersja **CANVA DLA OŚWIATY** dostępna dla nauczyciela i jego uczniów, to narzędzia wspierające kreatywność, a w kontekście szkolnym po prostu proces uczenia się i nauczania.

W trochę innej formie materiały możemy uporządkować na **WAKELET** lub dzięki aplikacji **SWAY**. Obie platformy umożliwiają tworzenie kolekcji i gromadzenie w jednym miejscu np. tekstów, grafik, odsyłaczy do prezentacji, filmów, co pozwala uniknąć osobnego wysyłania uczniom kilku linków do wielu różnych stron.

Jeżeli udostępniamy uczniom materiał w formie filmu, to możemy skorzystać z platformy **EDPUZZLE**. Dzięki temu narzędziu własny film albo dostępny w bazie kanałów filmowych lub w zasobach Edpuzzle dostosowujemy do potrzeb naszej lekcji. Przycinamy, dodajemy notatkę, nagrywamy komentarz, wprowadzamy pytania otwarte czy w formie *quizu*. Uczniowie oglądając film, nie tylko zapoznają się z tematyką nadchodzącej lekcji, ale wykonują polecenia, rozwiązują zadania, które wyświetlają się w trakcie projekcji.

Aktywizacja uczniów

Lekcja online powinna zostać zorganizowana w taki sposób, aby uczniowie mogli w praktyce sprawdzić, czego się nauczyli, mieć możliwość zadania pytań czy przeciwienia konkretnych umiejętności. Znakomicie sprawdzają się w tym **wirtualne tablice**.

Pierwszą grupę stanowią imitacje typowych szkolnych tablic. Tablica **JAMBOARD** pozwala na rysowanie, wprowadzanie tekstu, umieszczanie kolorowych notatek, wstawianie zdjęć, użycie wskaźnika. Uprawniając uczniów do jej współedytowania, dajemy im możliwość tworzenia map myśli, kreatywnych notatek. Wprowadzane na tablicy zmiany zapisują się automatycznie i uczniowie mogą powrócić do nich po zakończonej lekcji. Chcąc skorzystać z tablicy **WHITEBOARD.FI**, wystarczy bez zakładania konta, stworzyć klasę, do której dołączają uczniowie. Będą oni widzieli w czasie rzeczywistym tablicę nauczyciela i własną. Nauczyciel natomiast widzi tablice wszystkich uczniów, mając możliwość kontrolowania notatek oraz zapisania tablic po zakończonej lekcji. Kreatywne działania umożliwia nam również tablica **AWWAPP BOARD**. Poza typowym zestawem narzędzi (wstawiania tekstu, rysowanie, „samoprzylepne” karteczki, wstawianie zdjęć) użytkownicy mają do dyspozycji również czat. Można po zakończonej pracy wyeksportować zawartość tablicy do pliku pdf czy png.

Drugą grupę tablic stanowią te przypominające tablice korkowe. Prosty i intuicyjny sposób na tworzenie i współpracę na lekcji zdalnej daje znany wszystkim **PADLET**. Narzędzie umożliwia dzielenie się zasobami. Wystarczy udostępnić uczniom link, by mogli

zamieszczać tam wypracowane przez siebie materiały, do których dostęp będą mieli wszyscy. Dodatkowo uczniowie mogą zamieszczać komentarze i oceny prac kolegów, wskazując dwie zalety i jedną rzecz, nad którą warto jeszcze popracować. Niestety, wersja bezpłatna Padletu jest ograniczona do trzech tablic. Jednak podobne możliwości daje bezpłatne **TRELLO**.

Warto jeszcze zwrócić uwagę na platformę **POSTERMYWALL**, która umożliwia tworzenie różnego rodzaju grafik, np. banerów reklamowych, logotypów, menu, ogłoszeń. Możemy korzystać z dostępnych szablonów lub stworzyć swój projekt i pobrać naszą pracę.

Ewaluacja

Pod koniec lekcji warto skłonić uczniów do refleksji nad tym, czego się nauczyli, co pomogło im w zapamiętywaniu oraz pracy na lekcji. Zyskamy dzięki temu możliwość przeanalizowania, w jakim stopniu udało się zrealizować zamierzone cele oraz jak uczniowie odbierają taki model pracy.

W szybki sposób możemy zebrać interesujące nas informacje przy pomocy **PICKERWHEEL**. W internetowe koło fortuny wprowadzamy zagadnienia z lekcji, a następnie wprawiamy koło w ruch, klikając spin i prosimy uczniów o udzielenie odpowiedzi. Innym rodzajem narzędzia, które służyć może ewaluacji jest **MENTIMETER**. Dzięki tej aplikacji szybko wygenerujemy ankietę ewaluacyjną czy pytanie podsumowujące lekcję. Uczniowie odpowiadają na pytanie, a ich

odpowiedzi same układają się w chmurę wyrazową, wykres, ranking. Bardzo dobrym sposobem na szybką ewaluację jest też wygenerowanie pytania podsumowującego lekcję przez **POLLEVERYWHERE**. Uczniowie otwierają przesyłany link i udzielają odpowiedzi. Wspaniale sprawdzi się tu także opcja odpowiedzi w formie kliknięcia emotikon. Nie można, oczywiście, zapomnieć o stosowanych od lat aplikacjach *quizowych* i testowych, jak **KAHOOT**, **SOCRATIVE**, **QUIZZZ**, mających zastosowanie również na tym etapie lekcji.

Odważnie poszukujmy nowych narzędzi do pracy online, ale pamiętajmy, aby nie przystąpiło nam to tego, co najważniejsze – realizacji celów lekcji i samego ucznia, który musi się w tym gąszczu informacji, narzędzi, materiałów odnaleźć. Warto wypracować sobie taki sposób przeprowadzania odwróconej lekcji, aby narzędzia cyfrowe, umiejętnie dostosowane do potrzeb edukacyjnych i możliwości uczniów, skutecznie uczyły ich organizowania własnej pracy, rozwijały umiejętność krytycznego myślenia, współpracy, kreatywność, a ponadto budowały poczucie odpowiedzialności za swoją naukę i rozwój.

Bibliografia:

Dylak S., *Strategia kształcenia wyprzedzającego*, 2013.

Janicki B., *Lekcja odwrócona*, w: „Trendy” 4/2016 (dostępne online w pdf)

Sterna D., *Wskazówki Johna Spencera do nauczania zdalnego* (<https://blog.ceo.org.pl>)

Przykład wykorzystania GENIALLY do opracowania materiałów samokształceniowych dla ucznia. Na platformie umieszczamy pod interaktywnymi elementami teksty, filmy, obrazy, linki do stron internetowych, unikając rozproszenia zasobów.

TIK

w glottodydaktyce

Nauka poprawnej wymowy w języku obcym wymaga systematycznego treningu. Motywować do niego mogą atrakcyjne materiały audiowizualne, interaktywne aplikacje oraz programy pozwalające na zabawy fonetyczne.

dr Anna Traczyńska

nauczycielka języka francuskiego
w Publicznej Szkole Podstawowej
w Guzowie oraz w III Liceum
Ogólnokształcącym im. płk. Dionizego
Czachowskiego w Radomiu; egzaminator DELF

Wielu nauczycieli języków obcych poświęca zbyt mało uwagi na rozwijanie umiejętności fonetycznych uczniów. Ich działania fonodydaktyczne ograniczają się zwykle do wykorzystania nagrań audio dołączonych do podręcznika i korekty najbardziej rażących błędów w wymowie. Tymczasem nowe technologie stwarzają ogromne możliwości w nauczaniu wymowy języka obcego. Warto po nie sięgnąć, by zwiększyć efektywność procesu dydaktycznego.

Osluchanie z językiem

Rozwijanie umiejętności percepcyjnych stanowi punkt wyjścia do poprawnej wymowy: jeśli uczeń nie będzie prawidłowo rozróżniał dźwięków, nie będzie potrafił ich wypowiadać. Włączenie w proces glottodydaktyczny materiałów audiowizualnych (filmy, piosenki, audiobooki, podcasty, vodcasty, kreskówki itp.) umożliwia dostęp do produkcji językowych rodzimych użytkowników języka docelowego – najlepszych wzorców artykulacyjnych. W ten sposób uczniowie przyzwyczajają się do brzmienia języka obcego i odmiennego sposobu artykulacji. Serwisy internetowe *YouTube* i *Vimeo* to prawdziwe skarbnice, oferujące dostęp do materiałów multimedialnych, choć nieocenione pozostają wciąż obcojęzyczne stacje radiowe i telewizyjne.

Zapis i brzmienie

Umiejętność przejścia od zapisu graficznego do obrazu fonicznego słowa odgrywa kluczową rolę w znajomości języka obcego. Uczniowie powinni ćwiczyć głośne czytanie i sprawdzać wymowę nowych wyrazów. W tym celu mogą korzystać ze słowników internetowych zawierających zapis dźwiękowy, np. *Tłumacz Google*, *MEGAsłownik Collins Dictionary*, *Słownik PONS*. Zasady wymowy można także utrwalac przy użyciu różnorodnych aplikacji wykorzystujących technologię konwersji tekstu na mowę, m.in. *Word Pronunciation App*, *Quick Pronunciation*, *Forvo Pronunciation Guide*, gdzie wystarczy wpisać tekst, a program odczytuje go poprawnie w języku obcym. Pomocne w tym zakresie są także aplikacje *Duolingo*, *Fizskoteka*, *InstaLing* czy *Quizlet*, ukierunkowane na naukę słówek i wyrażeń w dwojakiej postaci: zapisu graficznego i obrazu fonicznego.

Trening fonetyczny

Nauka wymowy języka obcego implikuje konieczność wielokrotnych powtórzeń. Wymowa jest bowiem procesem automatycznym, a automatyzmy raz utrwalone są trudne do modyfikacji. Najbardziej efektywne jest powtarzanie wypowiedzi za lektorem lub

Warto zachęcać uczniów do nagrywania się przy użyciu dyktafonu i porównywania własnej produkcji z oryginałem.

Uczniowie powinni mieć świadomość, że poprawna wymowa ma fundamentalne znaczenie dla skutecznej komunikacji oraz posiada wartość społeczną – kreuje wizerunek rozmówcy w oczach słuchacza.

rodzimi użytkownikami języka. Warto zachęcać uczniów do nagrywania się przy użyciu dyktafonu i porównywania własnej produkcji z oryginałem. W treningu fonetycznym można wykorzystać również aplikacje *Fotobabble*, *VoiceThread* lub *Voki*, umożliwiające dodawanie komentarza głosowego do obrazów. Program *Voxopop* daje możliwość utworzenia wirtualnej grupy dyskusyjnej, w której każdy może zaprezentować swoją wypowiedź, wszyscy uczestnicy słyszą się nawzajem, a nauczyciel na bieżąco kontroluje poprawność wymowy. *Voxopop* doskonale sprawdzi się w ćwiczeniu głośnego czytania – pojedynczych wyrazów, zdań czy dłuższych tekstów. Godny polecenia jest także program *Dvolver Moviemaker*, który umożliwia wspólną pracę dwóch uczniów nad dialogiem, jego nagranie i przesłanie na pocztę elektroniczną nauczyciela.

Projekty edukacyjne

Uczniowie powinni mieć świadomość, że poprawna wymowa ma fundamentalne znaczenie dla skutecznej komunikacji oraz posiada wartość społeczną – jest naszą wizytówką, kreuje wizerunek rozmówcy w oczach słuchacza. Istotne jest zatem stwarzanie uczniom okazji do autentycznej komunikacji, a tym samym możliwości zaprezentowania swoich umiejętności językowych. Z pomocą przychodzi tu

program *eTwinning*, dzięki któremu partnerzy realizują międzynarodowe projekty edukacyjne. W ramach współpracy uczniowie np. nagrywają filmiki czy komunikują się z rówieśnikami z zagranicy za pośrednictwem programów do wideokonferencji (*Google Meet*, *Zoom*, *Skype*). Tego rodzaju aktywności wzbudzają chęć jak najlepszego zaprezentowania się przed zagranicznymi kolegami i motywują do pracy nad doskonaleniem wymowy.

Zabawa dźwiękiem mowy

Ciekawą alternatywą dla uczniów starszych, którzy lubią eksperymentować, może być wykorzystanie programów komputerowych do widmowej analizy sygnału mowy np. *Audacity*, *PRAAT*, *Speech Analyser* czy *WaveSurfer*. Programy te dają możliwość weryfikacji indywidualnych umiejętności fonetycznych, pozwalają bowiem dokonać bardzo precyzyjnych pomiarów. Można je wykorzystać zarówno do nauki pojedynczych dźwięków, jak i elementów prozodycznych mowy.

Zastosowanie TIK w fonodydaktyce zwiększa efektywność nauki, atrakcyjność zajęć oraz sprzyja rozwijaniu autonomii uczniów, którzy uczą się aktywnie poprzez osobiste doświadczenia.

Twórcza

improvizacja w szkole

Improvizacja często towarzyszy nam na co dzień, kiedy w zaskakującej sytuacji musimy zareagować instynktownie. Świadomie stosowana staje się narzędziem rozwoju, budowania relacji, a nawet transferem wiedzy.

Agnieszka Rogaczewska-Forys

trenerka improvizacji; improvizatorka sceniczna (z grupą Leniwe Impro w Blue Note); tekściarka, opowiadaczka, piosenkarka, autorka baśni i wierszy dla dzieci; prowadzi „Impro – gry kreatywne” dla uczniów Szkoły Podstawowej Cogito w Poznaniu oraz warsztaty improvizacji dla dorosłych, szkolenia z kreatywności dla biznesu i edukacji

Twórczyni „gier improvizacyjnych” (impro) – Viola Spolin, pracując w teatrze z dziećmi należącymi do różnych kultur i środowisk, zauważyła, że spontaniczna zabawa pomaga im pokonywać ograniczenia i skutkuje lepszą komunikacją. Te same gry zastosowane w teatrze miały za zadanie wspierać koncentrację aktorów i odblokowywać ich kreatywność. Z czasem przeniknęły do życia osób niezwiązanych z teatrem jako komediowe spektakle rozrywkowe oraz formuła edukacyjna dla dzieci i dorosłych.

Zajęcia z improvizacji dla uczniów to nie warsztaty teatralne, a wypełnione grami i ćwiczeniami spotkania sprzyjające trenowaniu współpracy oraz wzmacnianiu pomysłowości. Uczniowie improvizujący (gracze) wychodzą na umowną scenę (parami, w trójkach lub grupą), wcielają się w postaci i spontanicznie tworzą dialogi oraz sceny na podstawie sugestii „publiczności” (niegrających w danym momencie uczestników) lub nauczyciela/trenera.

Warto praktykować

Dzięki impro uczniowie mogą rozwijać pakiet kompetencji kluczowych – i to nie tylko podczas zajęć z improvizacji, ale także na lekcji, podczas przerw czy na szkolnych spotkaniach nieformalnych. Efekty treningów impro są spektakularne! Improvizacja niesie szereg korzyści:

- ▶ pomaga uczestnikom nabrać pewności siebie, podbudowuje poczucie własnej wartości przy wchodzeniu w nowe i nieznanne;

- ▶ wzmacnia uważność, ucząc totalnego słuchania i wyostreza zmysł obserwacji;
- ▶ uczy skupienia przy przyjmowaniu i przetwarzaniu informacji, przyspieszając proces podejmowania decyzji;
- ▶ rozwija społecznie dzięki współpracy w grupie;
- ▶ kształci kreatywne myślenie w ramach istniejących zasad;
- ▶ zmniejsza strach przed porażką, której nadajemy sens i wyciągamy z niej korzyści.

Impro w szkole

Możemy korzystać z wielkiego zbioru gier i ćwiczeń improvizacyjnych, w zależności od tego, jaki cel chcemy osiągnąć. Poniżej przegląd zastosowań improvizacji w różnych sytuacjach edukacyjnych i wychowawczych.

■ Integracja grupy

Impro sprzyja budowaniu relacji międzyludzkich i tworzeniu więzi społecznych, zwłaszcza na początku roku, gdy uczniowie nie są jeszcze zżyci, lub gdy do klasy dołączy nowa osoba, a także podczas wycieczek i obozów szkolnych.

■ Trening koncentracji

W czasie lekcji często uwaga uczniów jest rozproszona, odpowiednie ćwiczenie impro przywróci skupienie, a inna gra pobudzi ich ciało i umysł do wysiłku intelektualnego. Systematyczna praktyka sprawi, że zautomatyzowane opinie zostaną porzucone na rzecz elastyczności umysłu.

■ Wspólnota celu

W sytuacji konfliktu lub zachowania dyskryminacyjnego zajęcia z technikami impro pozwolą zainicjować, kształtować i wzmacniać postawę otwartą na różnorodność. Bo w impro każdy jest równoprawnym członkiem grupy. Nie ma miejsca dla solowych popisów, nieprzychylnych krytyki i rywalizacji. Priorytetem jest cel.

■ Ćwiczenie odwagi

W przypadku uczniów mało aktywnych i niepewnych techniki impro pomogą wyposażyć ich w narzędzia wspierające odwagę. Wiele ćwiczeń skupionych na pracy ciała i spontanicznej reakcji redukuje napięcie wynikające z ekspozycji społecznej.

Uczniowie nieśmiali częściej będą podejmować ryzyko, ponieważ otoczenie stanie się dla nich bezpieczniejsze dzięki otrzymanej uwadze i szacunkowi.

■ Praca z ciałem

W grach impro nie stosuje się rekwizytów, kostiumów ani elementów scenografii. Musimy korzystać z ciała: jego ruchu, gestów, mimiki. Świadomość własnego ciała pomaga młodemu człowiekowi zaakceptować zmiany w nim zachodzące. Sprzyja też pełniejszemu rozumieniu mowy ciała, rozwija reakcje neuronów lustrzanych, zwiększając empatyczność.

■ Identyfikacja z bohaterem

Improwizacja to też wchodzenie w rolę, dzięki czemu uczniowie mogą jako bohater historii „przerobić” trudne sytuacje czy emocje, z którymi się mierzą we własnym życiu. W czasie zajęć dzieci często same wybierają temat zagrożeń i strachu. Brak oceny, akceptacja grupy daje im swobodę w eksplorowaniu tego, co myślą, czują, czego się obawiają.

■ Docenianie porażki

W impro porażka jest pożądana, można ją przekuć w osobisty i wspólny sukces. Jeśli popełniasz błąd, to znaczy, że podejmujesz działanie, nie unikasz odpowiedzialności, próbujesz wyjść poza własną strefę komfortu i dotychczasowe umiejętności. To ulga dla uczniów nieustannie poddawanych ocenie, pozostających w poczuciu bycia niedostatecznym,

Improwizowanie da nam mnóstwo frajdy i okazji do serdecznego śmiechu, choć historie i scenki bywają nie tylko zabawne, ale i wzruszające, a czasem dramatyczne.

często zawstydzonych, gdy ma miejsce porównywanie i rywalizacja.

Transfer wiedzy

Osobną korzyścią impro w szkole jest transfer wiedzy. Przy zastosowaniu gier tego typu ma miejsce tak pożądane, bo skuteczniejsze, uczenie przez doświadczenie. Dane zagadnienie można przekazać w bardziej dynamiczny sposób, dzięki czemu łatwiej jest zapamiętać materiał. Ćwiczenie pamięci poprzez ruch pozwala też lepiej łączyć fakty. Przetwarzanie i odświeżanie informacji także zyska lepszą jakość, jeśli przeżyjemy pozyskane zasoby wiedzy w intensywny sposób. Oczywiście, ta metodyka jest szczególnie efektywna w pracy z kinestetykami, czyli uczniami preferującymi styl uczenia się włączający aktywność ruchową.

Wiele gier wspaniale sprawdza się podczas nauki języka obcego – pewne ćwiczenia sprzyjają wprowadzaniu i powtarzaniu nowych słów, zwłaszcza należących do jednej kategorii (np. owoce, nazwy emocji). Gry te pomogą też zapamiętać ważne elementy na lekcji geografii (jak nazwy kontynentów, rzek czy gór). Z powodzeniem pomożemy też tymi grammi skojarzyć uczniom nazwiska poetów z daną epoką na języku polskim czy kolejność panowania polskich królów na historii albo pierwiastki chemiczne z danego rzędu tablicy Mendelejewa. Są gry, które dają okazję do przeżycia

procesów, o których się uczymy, jak choćby cyklu rozwoju motyla na biologii czy zasadę działania ogniwa fotowoltaicznego na fizyce.

Przeżyj to sam

Wykorzystanie technik impro w codziennym funkcjonowaniu szkoły jest proste, tanie i skuteczne. Podnosi efektywność kształcenia, dając wsparcie w procesie zdobywania wiedzy oraz poprawia jakość komunikacji w obrębie całej społeczności szkolnej.

Warto, by nauczyciele i uczniowie poznali metodę impro. Można skorzystać z podręczników, odbyć kurs online, jednak tylko podczas grupowego treningu na żywo sprawdzimy na sobie działanie poszczególnych gier i ćwiczeń. Improwizowanie da nam mnóstwo frajdy i okazji do serdecznego śmiechu, choć historie i scenki bywają nie tylko zabawne, ale i wzruszające, a czasem dramatyczne. Wyjdziemy zaś z budującym przekonaniem, że cokolwiek się w życiu wydarzy, poradzimy sobie z tym najlepiej jak potrafimy.

Jeśli zależy nam na wychowaniu młodych ludzi, którzy opuszczą mury szkolne jako osoby odpowiedzialne, świadome, autentyczne, odważne i otwarte, z inicjatywą i pozytywnym nastawieniem do świata – sięgajmy po impro jak najczęściej.

Edukacja

kulturalna w Centrum Sztuki Dziecka

Projekty CSD zapraszają młodą publiczność do kreatywnych zajęć warsztatowych inspirowanych sztukami teatralnymi, a współpraca z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli poszerza pole działań w metodycznym obszarze pedagogiki teatru.

Sandra Lewandowska

pedagożka teatru, koordynatorka projektu Edu-akcje w Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu; producentka wydarzeń artystycznych dla dzieci i młodzieży

Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu to instytucja, która „kulturalnie opiekuje się” dziećmi i młodzieżą. Do tych grup odbiorczych adresuje swoje dwa najważniejsze wydarzenia, jak *Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza Ale Kino!* oraz *Biennale Sztuki dla Dziecka*. Filmowy program edukacyjny zajmuje od wielu lat istotne miejsce w działalności instytucji, teatralny z kolei wymagał kompleksowego namysłu i usytuowania go w przestrzeni Sceny Wspólnej, należącej zarówno do Centrum, jak i do Szkoły Łejery.

Projekt Edu-akcje

Pomysł na projekt narodził się w 2019 roku, przede wszystkim z potrzeby usystematyzowania i rozwijania działań edukacyjnych wokół propozycji repertuarowych Centrum Sztuki Dziecka. Zaproponowane zajęcia miały stać się wzorcem praktyk edukacyjno-animacyjnych, a przyświecała im idea poszerzenia grona odbiorców i odbiorczyń Sceny Wspólnej, zlokalizowanej w centrum Cytaдели. Pojawiła się szansa na stworzenie nowego pola dyskusji na temat repertuaru adresowanego do młodej widowni. Poprzez formę cyklicznych spotkań z publicznością, chcieliśmy połączyć różne grupy społeczne, a także przyjrzeć się dokładniej sposobom percepcji kulturalnych wydarzeń.

Podstawową częścią programu stały się warsztaty, definiowane jako zajęcia twórcze z elementami performatywnymi. Mają one zachęcić dzieci/młodzież do

swobodnej, kreatywnej ekspresji, dzielenia się wrażeniami i spostrzeżeniami. Spotkania po spektaklach realizowane są w formie otwartej rozmowy z elementami działań praktycznych. Ta platforma refleksji służy przede wszystkim wymianie myśli na tematy poruszane w obejrzanym na świeżo przedstawieniu.

Aby uczestniczyć w wydarzeniach poświęconych naszym spektaklom, nauczyciel/nauczycielka zgłasza się do pedagoga teatru i umawia na przeprowadzenie takich warsztatów z udziałem uczniów (szczegóły na stronie w zakładce Edu-akcje/warsztaty).

Poza rozwijaniem dialogu z młodą publicznością stworzono także wydarzenia adresowane do nauczycieli i animatorów kultury. Współpraca z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu otworzyła możliwość obopólnego wsparcia merytorycznego i organizacyjnego, a także umożliwiła Centrum Sztuki Dziecka dotarcie do jak największej liczby pedagogów, zainteresowanych poszerzeniem wiedzy i doświadczenia. Wspólne spotkania to okazja do podzielenia się własnym sposobami pracy, wzajemnego inspirowania, a także poznania ciekawostek z zakulisowego życia teatralnego.

Scena Czytana online

Od 15 lat w Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu działa projekt, którego celem jest promocja współczesnej dramaturgii dla dzieci i młodzieży, prezentowanej w formie czytań performatywnych

Warsztaty działań twórczych inspirowane spektaklami pogłębiają rozumienie jej sensu, są treningiem wyobraźni, kreatywności i świetnie integrują grupę.

W 2020 roku
 przygotowano
 wersje online sztuk
 nagrodzonych
 w 31. Konkursie na
 Sztukę Teatralną dla
 Dzieci i Młodzieży.
 Dostępne są na
 kanale YouTube
 do końca czerwca
 2021 roku.

z udziałem aktorów i reżyserów. W 2020 roku przygotowano wersje online sztuk nagrodzonych w 31. Konkursie na Sztukę Teatralną dla Dzieci i Młodzieży. Dostępne są na kanale YouTube (pod hasłem: *Scena Czytana online*). Filmy w wolnym dostępie pozostaną do końca czerwca 2021 roku, a w późniejszym terminie będzie można je zaprezentować na zajęciach po wcześniejszym ustaleniu z Organizatorem.

Włączenie Sceny Czytanej do Edu-akcji, obudowanie jej tematycznymi warsztatami i spotkaniami z wykonawcami i autorami sztuk, a także zaproszenie nauczycieli do wspólnego namysłu nad tematyką tekstów, pozwoliło umiejscowić dyskusję o kondycji współczesnej dramaturgii w szerszym kontekście i przyczyniło się do zbudowania społeczności osób zainteresowanych sztuką dramatyczną.

Druga edycja Edu-akcji większość propozycji musiała umieścić w świecie wirtualnym. Pod opieką pedagożek teatru i kadry CSD oraz zaproszonych nauczycielek powstały przewodniki do spektakli, scenariusze lekcji do przedstawień

i dramatów oraz materiały stymulujące kreatywność młodych osób na ich teatralnej drodze (dostępne w zakładce Edu-akcje). To tylko impulsy do działań, które pedagodzy mogą rozwijać w wybranym przez siebie kierunku i dogodnym czasie. Część zadań w przewodnikach adresowana jest do rodzin (*Zabawy rodzinne*), część do nauczycieli (*Działania z klasą / w klasie*). Propozycje działań twórczych odnoszą się również do dramatów opublikowanych w 47. zeszycie *Nowych Sztuk dla Dzieci i Młodzieży*.

Oferta Centrum Sztuki Dziecka w swoim zamyśle ma skupiać wokół siebie publiczność teatru i zachęcać do dalszych poszukiwań dzięki inkluzywnemu założeniu. Edu-akcje proponują wykorzystanie metod teatralnych oraz pedagogiki teatru jako nowej możliwości edukacyjnej i wychowawczej. Inicjatorce i autorki projektu zapraszają do dialogu młodych widzów, otwierają możliwość współpracy na różnych obszarach i proponują ofertę dostosowaną do zróżnicowanych potrzeb publiczności Sceny Wspólnej.

Lacrosse

dobry jak jazz

To jedna z najstarszych gier zespołowych. Wymagająca pod względem motorycznym, technicznym i taktycznym, ale najważniejsze, że pozwalająca świetnie się bawić.

Leszek Nowacki

nauczyciel wychowania fizycznego
w Liceum Ogólnokształcącym
we Wrześni; były doradca metodyczny

Nauczyciele wychowania fizycznego, niestety, także się starzeją, co wydaje się bardziej dramatyczne niż w przypadku innych „przedmiotowców” w szkole. Najgorsze jest jednak tetryczenie mentalne. Stajemy się niewolnikami własnych przyzwyczajień, wypracowanych schematów, poglądów na aktywność ruchową. Hołdujemy dyscyplinom, w których czujemy się mocni, broniąc się przed nowościami. Kostniejemy, a jednocześnie nie dopuszczamy myśli, że ktoś może nas nazwać „leśnymi dziadkami” i to niezależnie od tego, czy mamy trzydzieści czy sześćdziesiąt lat.

Nie mam zamiaru przekonywać, że siatkówka czy koszykówka są grami archaicznymi i młodzież od nich odchodzi. Nie można jednak „piłować” przez lata dwutaktów i odbić sposobem górnym. Rozszerzmy menu, a poczujemy się młodszy, dodatkowo zyskamy w oczach młodzieży, za którą warto podążać.

Z Ameryki do Polski

Lacrosse to jedna z najstarszych gier zespołowych, wywodząca się z Ameryki Północnej i szeroko uprawiana w krajach anglosaskich. Na amerykańskich uczelniach jest drugą, po piłce nożnej, najpopularniejszą grą wśród studentek. W Kanadzie zyskała miano sportu narodowego. Z lacrosse miał powstać hokej na lodzie.

Gra polega na zdobywaniu goli. Piłeczkę (wielkości tenisowej, choć

zdecydowanie cięższej) przenosi się w koszyczku przytwierdzonym do kija i rzuca do bramki o wymiarach 180x180 cm. Grać można na dużych i małych boiskach. Prześmiewcy nazywają grę „łapaniem motyli”, ale nie ma ona nic wspólnego z sielankową pogonią za owadami na ukwieconej łące. W męskim, profesjonalnym wydaniu może być bardzo ostro. Kobiety grają w łagodniejszą jej odmianę.

Lacrosse jest wymagający motorycznie, trudny technicznie, a od pewnego poziomu też taktycznie. Można się jednak nim bawić: w zespole – stosując gry uproszczone, w parach – podobnie jak w badmintonie, w małych grupach – na wzór „Zośki” lub wymieniając różnego typu podania, ale też indywidualnie – ćwicząc tricki lub grając ze ścianą.

Lacrosse we Wrześni

Pomysł na lacrosse w Liceum Ogólnokształcącym we Wrześni zaistniał już trzy lata temu. Przez pierwsze dwa dojrzewaliśmy do decyzji, w końcu ją podjęliśmy i odważnie wchodzimy w tę przygodę. Pomógł nam fakt, że dyscyplina ta wymieniona została w podstawie programowej.

Realizacja przedsięwzięcia mogła się jednak udać tylko dzięki merytorycznej i sprzętowej pomocy Polskiej Federacji Lacrosse – Polski Związek Sportowy i klubowi Hussars Poznań. Zajęcia wielokrotnie gościnnie prowadzili: trener kadry narodowej kobiet, szkoleniowcy

Na amerykańskich
uczelniach
lacrosse jest
drugą, po
piłce nożnej,
najpopularniejszą
grą wśród
studentek,
a *Polish Lacrosse
Foundation*
pomaga zdolnym
dziewczynom
w podjęciu
studiów za
oceanem.

Sparingowa potyczka dwóch wielkopolskich klubów: Marika Walkowiak z Lax-Warriors Września i Magdalena Pietrzak z Ladies Hussars Poznań (z piłką w siatce).

ze Stanów Zjednoczonych i najlepsze polskie lacrossistki. Szkoła była także organizatorem warsztatów metodycznych dla nauczycieli wychowania fizycznego z wrzesińskiego powiatu. Współorganizowaliśmy kilka zgrupowań kadry Polski senierek i junierek.

Grunt do dalszych działań został usypany. Przekonaliśmy samorządy, znaleźliśmy wsparcie w dyrekcji. We wrześniu 2019 roku w ramach innowacji pedagogicznej otworzyliśmy dla dziewcząt grupę z rozszerzonym o lacrosse programem wychowania fizycznego. Pomysł cieszył się takim powodzeniem, że po roku musieliśmy poddać wstępnej selekcji dziewczyny, które zgłosiły akces do nowej grupy. Najmłodsza powstała przy szkole podstawowej. W 2021 planujemy otworzyć już klasę sportową.

W szkolnym wydaniu byliśmy pierwsi w Polsce, ale nie o palmę pierwszeństwa w tym wszystkim chodzi. Zależy nam na rozpropagowaniu gry, bo bezsprzecznie na to zasługuje.

Co najbardziej przypadło do gustu dziewczynom z wrzesińskiego liceum? Przeprowadzona ewaluacja pozwala zacytować kilka ciekawych wypowiedzi. Najczęściej wśród badanych powtarzało się określenie „coś

nowego”, co współgrało z kilkakrotnie występującymi sformułowaniami: „trendy”, „z amerykańskiego serialu”. Wiele dziewczyn pisało o „możliwości wyzycia się”, „rozładowaniu energii”, „kontakcie z najlepszymi lacrossistkami” i „szansie wyjazdu na igrzyska” oraz „możliwości podjęcia studiów w USA”.

Dwie ostatnie opinie wymagają słowa wyjaśnienia. Jest szansa, że lacrosse po wielu latach banicji wróci do olimpijskiej rodziny. Dyscyplina może ponownie pojawić się na olimpijskiej arenie w 2028 roku w Los Angeles. Także druga kwestia może stanowić dodatkową motywację. *Polish Lacrosse Foundation* pomaga zdolnym dziewczynom w podjęciu studiów za oceanem.

Ze wszystkich sformułowań zawodniczek jedno zasługuje na miano motta do tego artykułu: „Lacrosse jak dobry jazz – jest miejsce na improwizację, jest i na solowe popisy”. Nie trzeba być melomanem, by usłyszeć muzykę lacrosse. Zachęcam do przyjrzenia się tej grze. Więcej informacji na temat tej dyscypliny znajdziecie na stronie lacrossepolska.com. I do dzieła, nie zwlekajcie!

Po raz drugi Witaj w Poznaniu

W ramach projektu wspierania uczniów z doświadczeniem migracji oraz ich nauczycieli w procesie nauczania języka polskiego jako drugiego powstały materiały edukacyjne osadzone w lokalnym kontekście kulturowym.

Poznań na różne sposoby wspiera mieszkańców, którzy są cudzoziemcami lub osiedlili się w naszym mieście po powrocie z innego kraju. Podejmowane są zarówno inicjatywy oddolne, jak i te na poziomie instytucjonalnym. Jednym z ważniejszych obszarów, gdzie codziennie zachodzi proces integracji, jest szkoła, dlatego szczególnie ważne są działania wspierające uczniów ich rodziców i nauczycieli.

Druga edycja „Witaj w Poznaniu” jest odpowiedzią na konkretne potrzeby adresatów projektu i co ważne – wynikiem współpracy kilku poznańskich instytucji. Jak powszechnie wiadomo, owocna współpraca przynosi efekt synergii. W tym przypadku nie było inaczej.

W tym roku projekt realizuje Poznańskie Centrum Dziedzictwa w partnerstwie z Migrant Info Point. Patronat nad projektem sprawuje Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz krakowska Fundacja im. Mikołaja Reja.

Karty pracy

W efekcie pierwszej edycji powstały karty pracy do nauki języka polskiego jako drugiego dla młodszych uczniów szkół podstawowych, w tym roku zostały opracowane karty dla starszych uczniów szkół podstawowych, młodzieży licealnej, ale z powodzeniem można je zastosować w nauczaniu języka polskiego osób dorosłych.

Główne założenie pozostało niezmienne – treści materiałów osadzone są w poznańskim kontekście

kulturowym. Punktem wyjścia do każdego z pięciu zestawów edukacyjnych jest sylwetka zasłużonego poznaniaka lub poznaniarki. Teksty poświęcone zostały biografii i dziedzictwu Hipolita Cegielskiego, Kazimierza Nowaka, Halszki Osmólskiej, Julii Woykowskiej oraz Henryka Zygałskiego.

Na poszczególne komplety składają się też zadania – kształtujące sprawność słuchania ze zrozumieniem, ćwiczenia gramatyczne, leksykalne, sprawdzające poziom zrozumienia czytanego tekstu. Część zadań odnosi się do informacji na temat Poznania: faktów historycznych, elementów topografii i wątków kulturowych. Tym samym pomogą one nauczycielowi wzmocnić proces zakorzeniania ucznia w naszym mieście. Niektóre

z zadań koncentrują się również na osobistych doświadczeniach uczniów, które w miarę możliwości powinny być włączane do procesu nauczania języka.

Warto podkreślić, że w zestawach znalazły się również ćwiczenia zawierające wiedzę z zakresu polskiej frazeologii oraz włączające elementy języka edukacji szkolnej. Tym samym materiały z pewnością okażą się przydatne w przygotowaniu uczniów do egzaminów zewnętrznych.

Stopień trudności opracowanych treści odnosi się głównie do poziomów A2/B1 znajomości języka polskiego. Proponowane zadania są zarówno zamknięte, jak i otwarte. To od nauczyciela zależy, które z nich i w jakiej kolejności zrealizuje z uczniem.

Przy ćwiczeniach, które koncentrują się na zagadnieniach gramatycznych, pojawia się komentarz dotyczący niektórych reguł. Jednak jest on ograniczony do minimum. Zasady, którymi rządzi się język polski, powinny być odkrywane przez ucznia przede wszystkim w toku podejmowanych przez niego praktycznych działań językowych.

W ramach drugiej edycji projektu „Witaj w Poznaniu” przewidziane są webinaria dla nauczycieli, prezentujące opracowane materiały. Szczegółowe informacje ukażą się na stronach internetowych instytucji zaangażowanych w projekt. Zestawy materiałów zostaną udostępnione online na stronach internetowych Bramy Poznania i Migrant Info Point.

Julia Karczewska

doradczynie metodyczna ds. nauczania
języka polskiego jako obcego, ODN Poznań

Jak radzić sobie z życiem

„Cała edukacja powinna zaczynać się od tego, co powiedziała niania Abby w *Służących: You is smart, you is kind, you is important* – jesteś mądry, jesteś dobry, jesteś ważny” – tak Przemek Staroń wyjaśnia przesłanie swojej książki.

Przemek Staroń – Nauczyciel Roku 2018, psycholog, nauczyciel etyki i filozofii, twórca kursów dla pedagogów, wykładowca, recenzent – osoba przede wszystkim skoncentrowana na jakościowej zmianie edukacji. W nieprzypadkowym terminie, bo 14 X 2020, czyli w Dzień Edukacji Narodowej wydał książkę o znamienym tytule *Szkoła bohaterów i bohaterów, czyli jak radzić sobie z życiem*. Autor mówi, że publikacja ta jest antidotum „na to wszystko, co nam zrobił i czego dla nas nie zrobił system edukacji. W tym na brak uczenia nas tego, co najistotniejsze – czyli, że każdy z nas jest ważny i ma prawo być szczęśliwym, nie krzywdząc przy tym innych”.

Zapalanie latarni

Staroń, będąc nauczycielem, pragnie pomagać innym wygrać – nie tylko olimpiady i konkursy – lecz przede wszystkim życie, a więc „dobro, mądrość, prawdę, przyjaźń, miłość, szczęście, poczucie sensu”. W książce nie zajmuje jednak pozycji mędrca „wiedzącego wszystko”, lecz „czułego narratora”. Zachęca, by w życiu podejmować trud nieustannego bycia w drodze, na której istotne jest „ciągłe podnoszenie się, wyciąganie wniosków, przebaczenie sobie i innym i (...) świadomość, że to nam właśnie daje szczęście”.

Autor upatruje sens istnienia szkoły w uczeniu innych radzenia sobie z wyzwaniami, które są nieodłącznym elementem życia. Uważa, że obecny system edukacji nie zdaje egzaminu w tym zakresie, dlatego też sam podejmuje się zadania. Stwierdza, że kluczem do sukcesu jest znalezienie wybitnych, ponadczasowych narracji, które niczym

latarnie mogą oświecić wszystkich ludzi. Swoją książkę czyni narzędziem tej misji.

Postępując się niezwykle ciekawym językiem (kompilacja slangu młodzieżowego z nomenklaturą świata nauki), powołując się na postacie z filmu i literatury, omawia zagadnienia nurtujące młodych (książkę konsultował z uczniami). Przykładowo poczucie wyobcowania związane

z dysleksją, ADHD czy kłopotami z koncentracją oswaja m.in. poprzez historię bohatera z serii *Percy Jackson i bogowie olimpijscy*. Z kolei kwestie związane z zakochaniem i budowaniem intymnej relacji wspiera na opowieści o głównej bohaterce *Igrzysk śmierci* – Katniss Everdeen. Wśród pozostałych poruszanych zagadnień umieszcza również takie jak: świat introwertyków i ekstrawertyków; sposoby radzenia sobie z lękiem; poczucie kontroli; odczuwanie smutku; doświadczanie szczęścia; wpływ na rzeczywistość.

Bycie autentycznym

Każde z zagadnień autor umieszcza nie tylko w kontekście historii fikcyjnych bohaterów, biografii autentycznych ludzi, lecz również dzieli się z czytelnikiem własnym doświadczeniem. Niecodziennie zdarza się, że nauczyciel otwarcie opowiada o byciu wcześniakiem, chorującym przez całe dzieciństwo, o cierpieniu związanym z zaburzeniami depresyjno-lękowymi; o zachowaniach kompulsywnych, o byciu przedstawicielem mniejszości seksualnych; o odbyciu psychoterapii. Ta warstwa książki jest bardzo wartościowym elementem całości. Staroń nie przemawia *ex cathedra*, jest jednym z nas – bohaterem własnego życia, który podejmuje walkę ze słabościami i pragnie żyć w zgodzie ze sobą.

Szkoła bohaterów i bohaterów jest pięknie ilustrowana, nieoczywista, wymykająca się konwencjiom. To książka dla każdego, kto chce podejmować trud drogi, na której kluczowy jest wgląd w siebie, w swoje emocje i potrzeby; drogi, na której edukacja staje się relacją – zarówno ze sobą samym, jak i z drugim człowiekiem.

Magdalena Gajtkowska

nauczycielka w Zespole Szkół Zakonu Pijarów im. św. Józefa Kalasancjusza w Poznaniu

IN MEMORIAM

Była gwarantem stabilności, rozwagi i spokoju, który udzielał się wszystkim dokoła. Kasiu, pozostajesz w naszych myślach i sercach.

Katarzyna Skrzypczak 1958–2020

Uśmiechnięta i życzliwa, zawsze tak samo otwarta dla ludzi, jakby każdy spotkany przez nią człowiek był już od dawna jej przyjacielem. Z jej mądrości i życiowego doświadczenia, nie tylko związanego z edukacją, czerpaliśmy wszyscy, zresztą za jej serdecznym przyzwoleniem.

Była absolwentką Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia w Poznaniu, gdzie ukończyła Wydział Wokalny i Studium Wychowania Przedszkolnego. Pracę zawodową jako nauczycielka rozpoczęła w Przedszkolu nr 67 w Parku Albańskim (dziś Górczyńskim). Jej wielostronne zainteresowania, troska o innych, zwłaszcza dzieci, znalazły swój wyraz na samym początku jej kariery pedagogicznej.

Równolegle pracowała jako instruktorka gry na gitarze w Młodzieżowym Domu Kultury przy ulicy Jarochońskiego, a podczas wakacji współorganizowała i współprowadziła akcję *Lato w mieście* dla dzieci z małych miejscowości. W jednym trzytygodniowym turnusie trzeba było zapanować nad gromadką dwóch tysięcy dzieci i dwustoma wychowawcami i opiekunami. Kasia potrafiła opracować dzienny rozkład zajęć i atrakcji dla stu grup.

Kolejny etap jej życia związany był ze Szkołą Podstawową nr 4 przy ulicy Rawickiej w Poznaniu. Trójka małych dzieci nie przeszkadzała jej w ukończeniu studiów. Pełniąc również funkcję starościny roku, zdobyła tytuł magistra pedagogiki w zakresie nauczania początkowego i wychowania przedszkolnego na UAM w Poznaniu.

Dążenie do pogłębienia własnej wiedzy charakteryzowało Kasię od zawsze. Już pod koniec lat dziewięćdziesiątych zaczęła prowadzić kursy Dyna Mind dla dzieci i młodzieży, których celem było opanowanie przez nich technik pamięciowych, praca nad kreatywnością i koncentracją. W 2002 roku rozpoczęła współpracę z wydawnictwem *Arka*, organizując i prowadząc liczne szkolenia, warsztaty dla nauczycieli oraz konsultacje dotyczące pracy nauczycieli z podręcznikami oraz programami. Od 2003 do 2019 roku pełniła funkcję doradcy metodycznego w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu. W 2006 roku ukończyła Studia Podyplomowe w zakresie terapii pedagogicznej na Wyższej Szkole Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. Od 2011 związana była ze Szkołą Podstawową nr 74 w Poznaniu.

Uczestniczyła w realizacji projektu edukacyjnego *Z Pyskiem bezpieczeńnej*, pracowała w zespole redakcyjnym *Elementarza bezpieczeństwa*, który powstawał we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Poznaniu, Kuratorium Oświaty w Poznaniu i Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego. Opracowała i wdrożyła program zajęć wspomagających wszechstronny rozwój uczniów klas młodszych

Bawimy się z głową. W latach 2008-2011 wraz z grupą nauczycieli z Polski, Finlandii i Norwegii, doradców metodycznych Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu i wizytatorów Kuratorium Oświaty w Poznaniu uczestniczyła w realizacji projektu *Fobek For better Kindergarten, Programm Leonardo da Vinci.*

Uczniowie i wychowankowie Kasi byli laureatami wielu konkursów, m.in. *Poznańskiego Międzyszkolnego Konkursu Informatycznego.* Za swoją pracę dydaktyczno-wychowawczą była ponad 20-krotnie nagradzana przez dyrektorów, otrzymała też nagrodę Prezydenta M. Poznania. Była autorką publikacji w czasopismach oświatowych i na stronach internetowych. Współpracowała w wydawnictwem Nowa Era oraz ORE. Działalność edukacyjną dopełniało funkcjonowanie w Stowarzyszeniu Nauczycieli Edukacji Początkowej i NSZZ „Solidarność” pracowników Oświaty..

Kasiu, zawsze mogliśmy liczyć na Twoją cenną wskazówkę, przyjacielską radę, bezinteresowny uśmiech, inspirację, wsparcie w trudnych chwilach. Najcenniejszą nagrodą dla Ciebie było zawsze uznanie płynące od dzieci i nauczycieli, kontakt z odbiorcą Twoich działań. Twoja wrodzona skromność nakazywała, aby się nie pchać do pierwszego rzędu, ale zawsze tam byłaś. I będziesz. Dzięki Tobie wielu z nas osiągnęło w edukacji tak wiele. Jesteś w naszych myślach, sercach. Jesteśmy wdzięczni losowi za to, że mogliśmy Cię spotkać na naszej drodze.

Przyjaciele

Matematyczny Kalendarz Adwentowy edycja <<Juniorzy 2020>>

- Oliwier Grajek 24 pkt.**
Szkoła Podstawowa nr 67 w Poznaniu
z Oddziałami Dwujęzycznymi i Sportowymi
im. J. Kuronia
- Karolina Pawlicka 24 pkt.**
Szkoła Podstawowa nr 5 w Luboniu
- Anna Mostowska 24 pkt.**
Szkoła Podstawowa im. ks. abp. Antoniego
Baraniaka w Mchach

Matematyczny Kalendarz Adwentowy edycja <<Seniorzy 2020>>

- Michał Redmer 25 pkt.**
VIII Liceum Ogólnokształcące
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Dawid Kopik 25 pkt.**
II Liceum Ogólnokształcące
im. Mikołaja Kopernika z Oddziałami
Dwujęzycznymi i Międzynarodowymi w Lesznie
- Antoni Rajtar 24 pkt.**
VIII Liceum Ogólnokształcące
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Informatyczny Kalendarz Adwentowy edycja <<Seniorzy 2020>>

- Łukasz Grabarski 25 pkt.**
VIII Liceum Ogólnokształcące
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Mikołaj Szawerda 25 pkt.**
VIII Liceum Ogólnokształcące
im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
- Adam Korba 25 pkt.**
Technikum Komunikacji
im. Hipolita Cegielskiego w Poznaniu

Krótką historia

Pierwsze dwie edycje Matematycznego Kalendarza Adwentowego miały miejsce w latach 2016-2017. Organizacja konkursów była wówczas możliwa dzięki życzliwości Poznańskiej Fundacji Matematycznej i jej prezesa, prof. dra hab. Wojciecha Gajdy.

Trzecia edycja konkursu odbyła się w roku 2019, dzięki wsparciu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Inicjatorami byli adiunkci z Wydziału Matematyki i Informatyki UAM w Poznaniu: Paweł Mleczek oraz Bartłomiej Przybylski.

MATEMATYCZNY KALENDARZ ADWENTOWY 2020

Kolejna edycja konkursu trwała od 29 listopada do 24 grudnia 2020. Jej uczestnikami byli uczniowie wielkopolskich szkół.

- „Matematyczny Kalendarz Adwentowy – juniorzy” skierowany był do uczniów szkół podstawowych;
- „Matematyczny Kalendarz Adwentowy – seniorzy”, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych;
- „Informatyczny Kalendarz Adwentowy – seniorzy 2020” dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Konkurs przebiegał w formie elektronicznej. Uczestnicy rozgrywek przesyłali odpowiedzi za pomocą formularza, zamieszczonego na stronie konkursu. O miejscu w rankingu decydowała nie tylko liczba poprawnych odpowiedzi, ale także czas wykonania zadań.

Patronat honorowy nad konkursem objęli:

- prof. dr hab. Krzysztof Dyczkowski, Dziekan Wydziału Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- prof. dr hab. Mieczysław Cichoń, Prezes Oddziału Poznańskiego Polskiego Towarzystwa Matematycznego

Współorganizatorzy i sponsorzy przedsięwzięcia:

- Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego,
- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu,
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
- mBank.

Listę wszystkich laureatów można znaleźć na stronie internetowej:
www.csw2020.com.pl/wyniki-matematycznego-konkursu-adwentowego/

**SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO**

PLACÓWKI OŚWIATOWE PROWADZONE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO PODLEGŁE DEPARTAMENTOWI EDUKACJI I NAUKI

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu
pełna informacja dostępna na stronie:
www.odn.kalisz.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Koninie
pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdnkonin.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Lesznie
pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdn.leszno.pl

Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile
pełna informacja dostępna na stronie:
www.cdn.pila.pl

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu
pełna informacja dostępna na stronie:
www.odnpoznan.pl

**Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia
Dualnego i Zawodowego w Kaliszu**
www.cwrkdiz.kalisz.pl

**Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia
Dualnego i Zawodowego w Koninie**
www.cwrkdiz.konin.pl

**Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia
Dualnego i Zawodowego w Lesznie**
www.cwrkdiz.leszno.pl

**Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia
Dualnego i Zawodowego w Pile**
www.cwrkdiz.pila.pl

**Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia
Dualnego i Zawodowego w Poznaniu**
www.cwrkdiz.poznan.pl

Placówki Oświatowe Prowadzone Przez
Samorząd Województwa Wielkopolskiego

Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego:

- w Gnieźnie, ul. Mieszka I nr 27, www.medyk.gniezno.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny

- w Koninie, ul. Przemysłowa 4, www.medyk.konin.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Elektroradiolog, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Higienistka Stomatologiczna

- w Ostrowie Wielkopolskim, ul. Limanowskiego 17,
www.msz-ostrow.cba.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Terapeuta Zajęciowy, Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny, Opiekunka Dziecięca, Higienistka Stomatologiczna, Asystentka Stomatologiczna, Technik Elektroradiolog

- Nr 1 w Poznaniu, ul. Szamarzewskiego 99, www.msz.poznan.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Opiekun Medyczny, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Masażysta, Technik Farmaceutyczny, Ortopedystka, Technik BHP, Technik Elektroradiolog, Technik Elektroniki i Informatyki Medycznej

- Nr 2 w Poznaniu, ul. Mostowa 6, www.wsck.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Asystentka Stomatologiczna, Higienistka Stomatologiczna, Technik Dentystyczny, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Opiekun Medyczny, Opiekun Osoby Starszej, Opiekun w Domu Pomocy Społecznej, Opiekunka Dziecięca, Technik Masażysta, Terapeuta Zajęciowy

- w Rawiczu, ul. gen. Grota Roweckiego 6, www.medyk-rawicz.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Technik Usług Kosmetycznych, Technik BHP, Opiekun Osoby Starszej, Terapeuta Zajęciowy, Opiekun w Domu Pomocy Społecznej, Opiekunka Środowiskowa, Opiekunka Dziecięca, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Technik Masażysta, Opiekun Medyczny

- w Złotowie, ul. Szkolna 3, www.wsckziu-zlotow.pl
Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
Opiekun Medyczny, Technik Archiwista, Technik Masażysta, Technik Usług Kosmetycznych, Opiekunka Dziecięca

**Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Ustawicznego
we Wrześni**, ul. Wojska Polskiego 2a, www.wscku-wrzesnia.pl

Centrum oferuje naukę na następujących kierunkach:
- Florysta, Technik Usług Kosmetycznych, Technik Logistyki, Technik Administracji, Technik Archiwista, Technik Rachunkowości, Opiekun Medyczny, Asystent Osoby Niepełnosprawnej, Technik Budownictwa